

Moduuli 7

Internetistä turvallisempi,
oikeudenmukaisempi ja
rehellisempi paikka

www.includememedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Jätteiden vähentämiseksi tulosta tämä asiakirja harmaasävyisenä tai mustavalkoisena väriällisen sijaan. Tulosta paperin molemmille puolille (kaksipuolinen tulostus) ja, jos mahdollista, tulosta useita dioja tai sivuja yhdelle sivulle.

Moduulin yleiskatsaus

Tämä moduuli korostaa media-alan ammattilaisten, oppilaitosten ja kansalaisjärjestöjen yhteistä roolia eettisten digitaalisten ympäristöjen ylläpitämisessä.

Siinä tarkastellaan mediastandardeja, hallintokehyksiä ja digitaalisen lukutaidon merkitystä vastuullisten verkkotilojen edistämisessä.

Osallistajat tarkastelevat haasteita ja mahdollisuuksia luotettavan journalismin, monen sidosryhmän hallinnon ja digitaalisen kansalaisuuden edistämisessä Euroopassa käytännön esimerkkien, poliittisten keskustelujen ja digitaalisten työkalujen avulla.

AIHE 01

Eettinen journalismi digitaaliaikakaudella: eurooppalaisten mediastandardien rooli

Tutkitaan, miten media-alan ammattilaiset voivat ylläpitää uskottavuutta, torjua väärää tietoa ja noudattaa eettisiä raportointistandardeja.

AIHE 02

Monen sidosryhmän yhteistyö osallistavan digitaalisen hallinnon edistämiseksi

Keskustellaan siitä, miten hallitukset, kansalaisjärjestöt ja teknologiayritykset voivat yhdessä luoda politiikkaa, joka varmistaa turvallisemman ja osallistavamman digitaalisen tilan.

AIHE 03

Yliopistot ja mediakasvatus: digitaalisen kansalaisuuden vahvistaminen Euroopassa

Tutkitaan, miten korkeakoulut voivat antaa opiskelijoille kriittisen mediataidon taitoja, joiden avulla he voivat navigoida digitaalisessa ympäristössä.

AIHE 04

Kansalaisyhteiskunnan rooli digitaalisten alustojen vastuullisuuden valvonnassa

Korostaa, kuinka aktivistit ja valvontaorganisaatiot seuraavat teknologiajättien toimintaa, edistävät läpinäkyvyyttä ja ajavat poliittisia muutoksia.

Aihe 1

Eettinen
journalismi
digitaaliaikakaudell
a: eurooppalaisten
mediastandardien
rooli

Yleiskatsaus

Eettinen journalismi digitaaliaikakaudella: eurooppalaisten mediastandardien rooli

Journalismi perustuu faktantarkistukseen, lähteiden vahvistamiseen ja kontekstiin, mutta digitaalisten uutisten nopea virta monimutkaistaa tätä prosessia, heikentää todentamista, vähentää perinteisten tiedotusvälineiden portinvartijaroolia ja ruokkii väärää tietoa.

Tässä osiossa tarkastellaan, miten media-alan ammattilaiset voivat säilyttää uskottavuutensa, torjua väärää tietoa ja noudattaa eettisiä raportointistandardeja digitaalisella aikakaudella. Siinä käsitellään *eurooppalaisia mediakäytäntöjä, sääntelykehyksiä ja aloitteita, jotka turvaavat journalistisen integriteetin*

Johdanto: Mikä on median itsesääntely?

Mekanismi, jolla **torjutaan digitaalista disinformaatiota** ja median portinvartijaroolin heikkenemistä sekä ylläpidetään luottamusta ja tarkkuutta journalismissa.

Se perustuu media-alan ammattilaisten asettamiin vapaaehtoisiin ohjeisiin ja eettisiin normeihin, ei hallituksen asettamiin säännöksiin

Mediavastaanoton itsesääntelyn osatekijät:

- käytännesäännöt
- elin, tyypillisesti neuvosto ja/tai oikeusasiamies

Media- ja lehdistöneuvostot

Itsesäätelyelin, joka puolustaa lehdistönvapautta ja varmistaa eettisen journalismin sekä käsittelee yleisön valituksia journalistisesta väärinkäytöksestä (Press Council, n.d.). Nämä tehtävät ovat olennaisia yleisön luottamuksen ja median vastuullisuuden ylläpitämisessä.

- **Journalistiset eettiset säännöt** keskittyvät yleisesti neljään perusperiaatteeseen: **totuudenmukaisuus, riippumattomuus, reiluus** sekä **yksityisyyden ja ihmisarvon kunnioittaminen**.
- Nämä **arvot** eivät ole pelkkiä abstrakteja ihanteita, vaan ne ovat elintärkeitä **demokratian suojelemiseksi, kansalaisten tietoisuuden varmistamiseksi** ja haitallisen **disinformaation** leviämisen **estämiseksi**.

Klikkaa

[Lehdistöneuvostojen tietokanta](#)
[Verkkomedian itsesäätelyopas](#)

Väärätiedot: Channel3Now:n rooli Ison-Britannian mellakoissa (2024)

- Hyökkäys tyttöjen tanssikouluun Southportissa Ison-Britanniassa, jossa kuoli kolme lasta, **laukaisi** laajoja **levottomuuksia** ja **mellakoita**.
- Väkivaltaa ruokki **väärä tieto**, jonka mukaan hyökkääjä olisi ollut laitton maahanmuuttaja – väite, joka myöhemmin osoittautui vääräksi.
- Tämä väärä tieto yllytti mielenosoituksiin ja väkivaltaan ympäri maata.
- Hallitus varoitti, että ulkomaiset toimijat hyödynsivät tilannetta **syventääkseen yhteiskunnallisia jakolinjoja** levittämällä edelleen väärää tietoa ja disinformaatiota.

Klikkaa

[Kuinka ulkomaiset toimijat hyödynsivät viimeaikaisia mellakoita Ison-Britanniassa?](#)

BBC tutki verkkosivustoa, jota syytettiin levittämästä väärää uutisia, jotka ruokkivat levottomuuksia ja mellakoita. Verkkosivuston johto pyysi anteeksi, mutta kiisti väärän tiedon tahallisen levittämisen.

Painopistealue 1

Eettinen journalismi digitaaliaikakaudella: eurooppalaisten mediastandardien rooli

Eettiset ohjeet ja itsesäätely digitaalisessa journalismissa

Journalismin etiikka vaihtelee kansallisten mediakäytäntöjen, lainsäädännön ja yhteiskunnallisten arvojen mukaan (Fidalgo ym., 2022).

Eurooppalaiset mediakomiteat:

- **Toimivalta vaihtelee;** jotkut kattavat kaikki tiedotusvälineet, toiset keskittyvät vain painettuihin ja verkkotiedotusvälineisiin.
- **Jotkut noudattavat yleisiä journalismiohjeita,** toiset käsittelevät nimenomaan digitaalista journalismia.
- **Ohjeiden kehittäminen vaihtelee;** jotkut maat päivittävät sääntöjä nopeammin kuin toiset.

Klikkaa

[55 eettistä säännöstä 45 maasta](#)

Euroopan mediavapauslaki (2024)

Laki puuttuu hajanaisiin kansallisiin mediasäännöksiin ja vahvistaa EU:n mediamarkkinoita. Se täydentää digitaalipalvelulakia (DSA) käsittelemällä esimerkiksi **disinformaatiota** ja **valtion hallinnoimien tiedotusvälineiden väärinkäyttöä** sekä luomalla sitovan **kehysten** kansallisille sääntelyviranomaisille.

Lain keskeisiä tavoitteita ovat **toimituksellisen riippumattomuuden** turvaaminen, **journalististen lähteiden suojeleminen**, **julkisen palvelun tiedotusvälineiden riippumattomuuden** varmistaminen, **rätätälöityjen mediatarjousten** käyttöönotto sekä **yhtenmukaisten sääntöjen** vahvistaminen **verkkopalveluille**.

Eurooppalainen observatorio

Euroopan komission rahoittama **PROMPT** European Narrative Observatory hyödyntää tekoälytyökaluja havaitsemaan ja seuraamaan kiistanalaisiin aiheisiin liittyvää disinformaatiota:

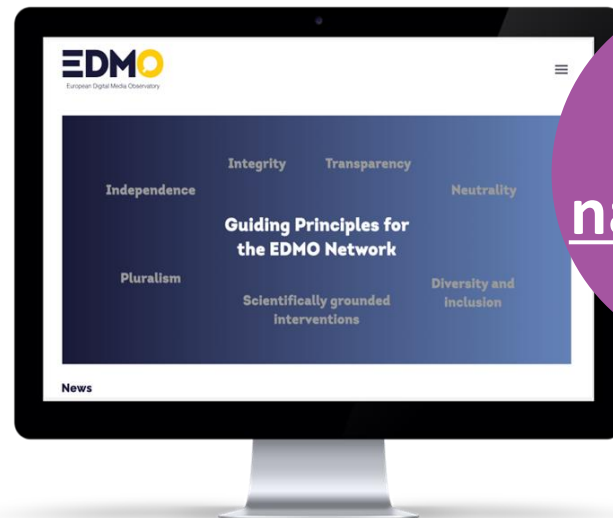
- Ukrainan sota
- LGBTQIA+-oikeudet
- Vuoden 2024 Euroopan parlamenttivaalit

Euroopan digitaalisen median seurantakeskus (EDMO) yhdistää faktantarkistajia, tutkijoita ja medialukutaidon asiantuntijoita 14 keskuksessa 27 EU-maassa ja Norjassa.

[Klikkaa
nähdäksesi](#)

[Klikkaa
nähdäksesi](#)

Painopistealue 2

Eettinen journalismi digitaaliaikakaudella: eurooppalaisten mediastandardien rooli

Euroopan edetessä kohti turvallista ja kestävästä digitaalista tulevaisuutta eettinen journalismi on edelleen kulmakivi demokratian, luottamuksen ja tietoisuuden ylläpitämisessä.

Euroopan komission digitaalisen muutoksen visio vuodelle 2024 sisältää kuusi ohjaavaa periaatetta, joilla varmistetaan, että teknologia palvelee ihmisiä, suojelee oikeuksia ja vahvistaa demokraattisia arvoja. Se tarjoaa **eettisen kehyksen**, jonka puitteissa eurooppalaisten tiedotusvälineiden ja journalismin odotetaan toimivan.

Tämä visio luo pohjan vahvemille mediastandardeille, jotka **yhdistävät journalistisen integriteetin digitaaliseen innovaatioon** ja varmistavat, että sananvapaus, tietosuoja ja pääsy luotettavaan tietoon säilyvät yhä monimutkaisemmassa mediaympäristössä.

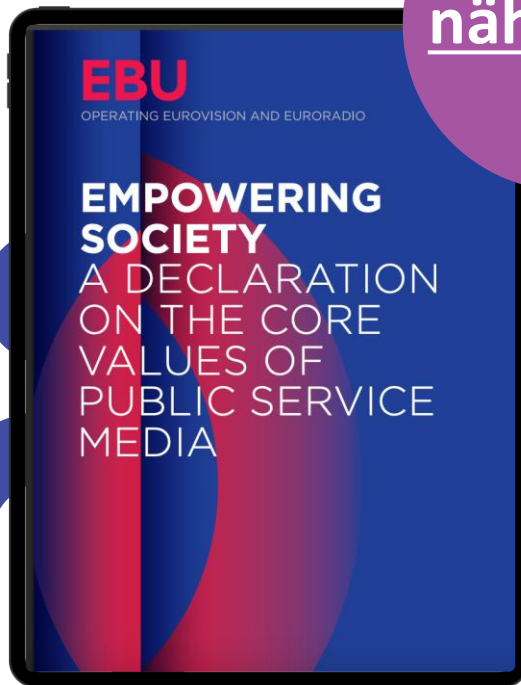
EU:n sitoutuminen turvalliseen ja kestävään digitaaliseen muutokseen (EU:n komissio, 2024)

Ihmiset keskiössä	Valinnanvapaus	Turvallisuus
Digitaalisten teknologioiden tulisi suojella ihmisten oikeuksia, tukea demokratiaa ja varmistaa, että kaikki digitaalisen alan toimijat toimivat vastuullisesti ja turvallisesti. EU edistää näitä arvoja ympäri maailmaa.	Ihmisten tulisi hyötyä oikeudenmukaisesta verkkoympäristöstä, olla turvassa laittomalta ja haitalliselta sisällöltä sekä saada vaikutusvaltaa, kun he ovat tekemisissä uusien ja kehittyvien teknologioiden, kuten tekoälyn, kanssa.	Digitaalisen ympäristön tulisi olla turvallinen ja suojattu . Kaikkia käyttäjiä, lapsista vanhuksiin, tulisi voimaannuttaa ja suojella.
Solidaarisuus ja osallisuus	Osallistuminen	Kestävä kehitys
Teknologian tulisi yhdistää ihmisiä, ei jakaa heitä. Kaikilla tulisi olla pääsy internetiin, digitaalisiin taitoihin, digitaalisiin julkisiin palveluihin ja oikeudenmukaisiin työoloihin.	Kansalaisten tulisi voida osallistua demokraattiseen prosessiin kaikilla tasoilla ja hallita omia tietojaan.	Digitaalisten laitteiden tulisi tukea kestävyttä ja vihreää siirtymää. Ihmisten on tiedettävä laitteidensa ympäristövaikutuksista ja energiankulutuksesta.

Euroopan yleisradioliitto (EBU)

Klikkaa
nähdäksesi

EBU, joka edustaa yli sataa organisaatiota, on johtava **julkisen palvelun media-alan (PSM) maailmanlaajuinen liitto**, jossa yleisö tuottaa, rahoittaa ja valvoo lähetystoimintaa yleisön hyväksi.

Kaupallisten etujen hallitsemassa mediaympäristössä EBU edistää solidaarisuutta, yhteistyötä ja luotettavaa oppimisympäristöä. Se tukee jäseniään muutosten keskellä ja puolustaa samalla keskeisiä demokraattisia arvoja.

Julkisen palvelun mediaorganisaatioina EBU:n jäsenet jakaa seuraavat perusarvot:

- **Yleismaailmallisuus:** kaikkien saatavilla
- **Riippumattomuus:** vapaa poliittisesta ja kaupallisesta vaikutuksesta
- **Laatu:** korkealaatuista, luotettavaa sisältöä
- **Monimuotoisuus:** monipuolisten äänten huomioon ottaminen
- **Vastuullisuus:** vastuullinen yleisöä kohtaan
- **Innovaatio:** uusien teknologioiden käyttö palvelun parantamiseksi

Belgian, Suomen ja Saksan lehdistöneuvostojen yhteiset podcastit

Kun disinformaation käyttö poliittisena aseena yleistyy, Belgian, Suomen ja Saksan lehdistöneuvostojen yhteinen podcast on ajankohtainen aloite, joka korostaa lehdistönvapauden, journalististen eettisten normien noudattamisen ja toimittajien välisen kansainvälisen solidaarisuuden kiireellistä tarvetta. Totuuksien manipuloinnin ja demokratian toimintavaran kaventumisen aikakaudella podcastissa pohditaan, miten journalismi voi vaalia ammatillista rehellisyyttä, puolustaa demokraattisia arvoja ja palauttaa kansalaisten luottamusta.

Yhteisessä podcastissa käsiteltiin kahta tapausta:

Klikkaa kuunnellaksesi:

[”En aio elää näin”:](#)

[Jessikka Aron taistelu venäläisiä trollaajia vastaan](#)

[Liikenneonnettomuus, joka muutti uutisointistandardeja](#)

Painopistealue 3

Eettinen journalismi digitaaliaikakaudella: eurooppalaisten mediastandardien rooli

Sensaatiohakuisuuden, väärän tiedon ja poliittisen puolueellisuuden haasteet digitaalisessa uutisoinnissa

- Sensaatiohakuisessa sisällössä (**clickbait**) painotetaan **tunnevetovoimaa** ja sitoutumista **journalistisen integriteetin sijaan**.
- Google Analyticsin kaltaiset työkalut **kannustavat klikkauskeskeiseen sisältöön**, mikä usein uhraa tarinankerronnan vivahteikkouden
- **Vääriä uutisia** ja sensaatiohakuista otsikoita **leviää nopeammin** kuin tosiasioihin perustuvaa uutisointia.
- **Perinteiset** tiedotusvälineet **joutuvat** usein **juoksemaan perässä** yrittäen oikaista vääriä kertomuksia.
- **Yleisö luottaa** usein **ensimmäiseen** kohtaamaansa **tietoon** sen paikkansapitävyydestä riippumatta (*Youvan, 2024*).

Euroopan ulkosuhdehallinto (EEAS)

[Klikkaa
nähdäksesi](#)

EUvsDisinfo on yksi Euroopan ulkosuhdehallinnon (EEAS) näkyvimmistä välineistä ja lippulaivahanke, jonka tarkoituksena on torjua EU:ta, sen jäsenvaltioita, naapurimaita ja globaaleja kumppaneita kohtaan suunnattuja tiedonmanipulointiyrityksiä. Sen tavoitteena on lisätä kansalaisten tietoisuutta disinformaatiosta ja auttaa ihmisiä vahvistamaan vastustuskykyään tiedonmanipulointia vastaan.

EUvsDisinfo-verkkosivusto sisältää maailman suurimman julkisen disinformaatioarkiston, jossa on artikkeleita, haastatteluja ja vierailevien kirjoittajien sisältöä 13 eri kielellä

[Klikkaa](#)

[DISINFO: Eurooppalaisten tehtävänä on jatkaa sotaa ja käyttää Ukrainaa Venäjän tuhoamiseen](#)

Eurooppalaisten tiedotusvälineiden puolueellisuus Israelin ja Palestiinan konfliktin uutisoinnissa

[Klikkaa
nähdäkse
si](#)

Tässä raportissa analysoidaan brittiläisen ja kansainvälisen median uutisointia viimeaikaisesta Israelin ja Palestiinan konfliktista ja tuodaan esiin puolueellisuutta kielenkäytössä, uutisten kehystämässä ja lähteiden luotettavuudessa. Raportissa todetaan, että suuri osa tiedotusvälineistä on vähätellyt palestiinalaisten kärsimyksiä ja syrjäyttänyt tai vääristellyt palestiinalaismielisiä ääniä.

Raportissa kritisoidaan myös vahvistamattomien väitteiden korostamista sekä islamofobisten ja antisemitististen kielikuvien käyttöä.

[Klikkaa](#)

[Länsimaisen uutisoinnin puolueellisuus](#)

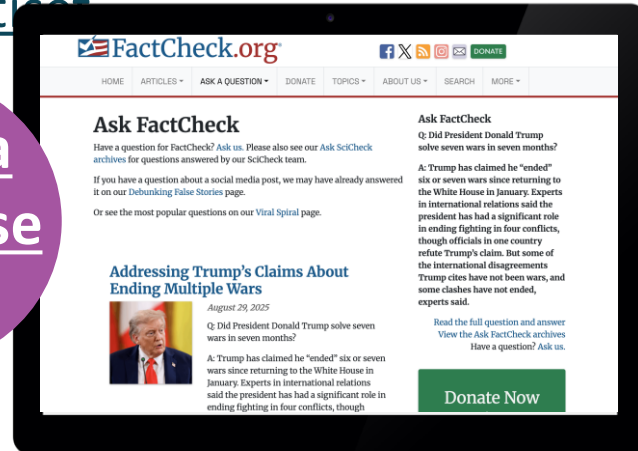
Resurssit: Työkalut

Kysy FactCheckiltä | factcheck.org

Sen avulla lukijat voivat lähettää kysymyksiä poliittisista väitteistä, viraalisista huhuista tai mahdollisesti harhaanjohtavasta tiedosta. FactCheck.org-tiimi tutkii ja julkaisee vastaukset valittuihin kysymyksiin. Kuinka tunnistaa valeuutiset

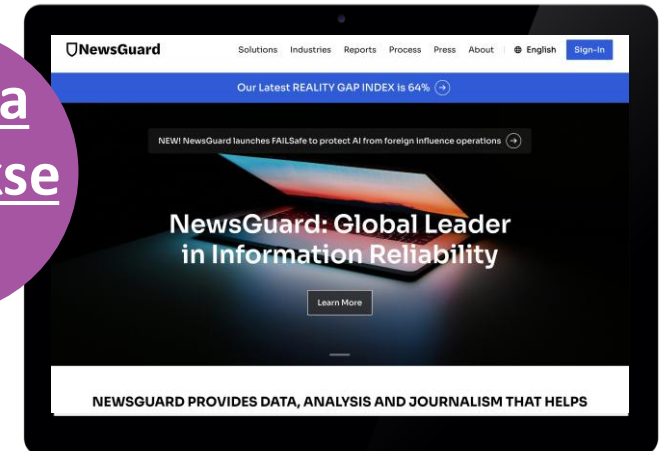
Klikkaa
nähdäksesi

NewsGuard | newsguardtech.com

Algoritmien yhteiskunnallisia vaikutuksia analysoiva kansalaisjärjestö. Tarjoaa tutkimusta ja edunvalvontaa digitaalisten alustojen läpinäkyvyydestä ja oikeudenmukaisuudesta.

Klikkaa
nähdäksesi

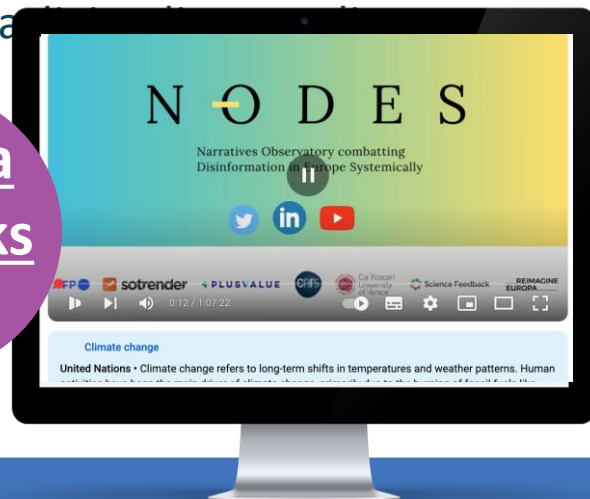

Resurssit: Video ja tapaustutkimukset

Maailmaamme muovaavat narratiivit

Videossa esitellään NODES-hankkeen keskeisiä tuloksia. Hankkeessa analysoidaan, miten vallitsevat narratiivit muovaavat julkista keskustelua kriittisistä aiheista, kuten ilmastonmuutoksesta, COVID-19-pandemiasta ja muuttoliikkeestä. Näiden narratiivien ymmärtäminen auttaa paljastamaan, miten tieto leviää, vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen ja vaikuttaa sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen nopeasti muuttuvassa ympäristössä.

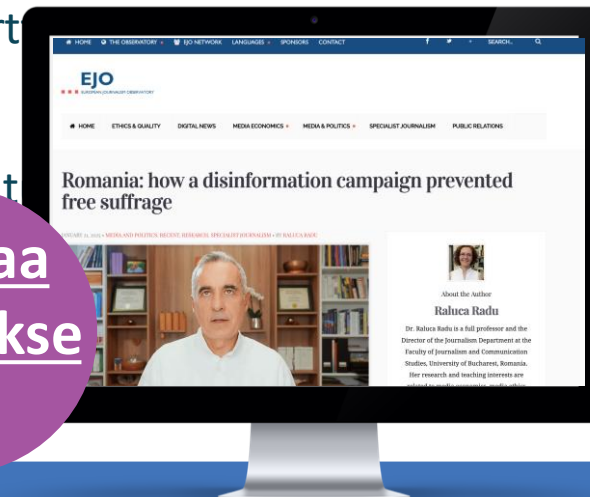
[Klikkaa katsoaksesi](#)

Romania: Kuinka disinformaatiokampanja esti vapaat vaalit

Tämä Euroopan narratiivien seurantakeskuksen (European Narrative Observatory) asiakirja tarjoaa perusteellisen analyysin disinformaatiokampanjasta Romanian vuoden 2024 presidentinvaalien aikana. Siinä kuvataan yksityiskohtaisesti, kuinka sosiaalisen median vaikuttajat ja viraalinen sisältö alustoilla kuten TikTok manipuloivat yleistä mielipidettä, vaikuttivat äänestäjien valintoihin ja vaalien rehellisyyteen. Raportti seurata digitaalisia kertomusten seuranta demokratian prosessien t

[Klikkaa nähdäksesi](#)

Toiminta

Tehtävä

Analysoi, miten Euroopan neuvoston päätöslauselmassa **1003(1993)** määritellyjä journalistisia eettisiä periaatteita sovelletaan digitaalisiin uutisiin Gazan ja Ukrainan sodista.

Arvioi uutisartikkeleiden tarkkuutta, puolueettomuutta ja tarkkuutta sekä pohdiskele niiden roolia yleisen ymmärryksen muokkauksessa.

Keskustelu

”Mainittiinko artikkelissa lähteitä?” ”Onko otsikko harhaanjohtava?” ”Voitteko tunnistaa puolueellisuutta tai ennakkoluuloja konfliktin toista osapuolta kohtaan?” ”Ovatko kuvat tai kielenkäyttö tunnepitoisia?”

Tavoite

Edistää **kriittistä ajattelua** mediatiikan soveltamisesta todellisessa elämässä. Kannustaa yhteistyöhön perustuvaan analyysiin, joka koskee puolueellisuutta, väärää tietoa ja vastuullisuutta uutisissa

Vinkkejä

Määritä ryhmässä vuorottelevat roolit: fasilitaattori, muistiinpanojen tekijä, eettinen analyttikko. Päätä harjoitus ryhmäesityksillä tai yhteisellä taululla, johon on koottu ehdotuksia sääntöjen parantamiseksi

Aihe 2

Monen sidosryhmän
yhteistyö osallistavan
digitaalisen hallinnon
edistämiseksi

Yleiskatsaus

Monen sidosryhmän yhteistyö osallistavan digitaalisen hallinnon edistämiseksi

Nykypäivän nopeasti muuttuvassa digitaalisessa ympäristössä yksikään toimija ei voi yksin taata turvallisuutta, luottamusta ja osallistavuutta.

Hallitusten, kansalaisjärjestöjen ja teknologiayritysten on tehtävä yhteistyötä monimutkaisten digitaalisten haasteiden ratkaisemiseksi. Tässä osiossa tarkastellaan, miten **monen sidosryhmän yhteistyö** vaikuttaa tehokkaaseen päätöksentekoon, keskittyen **yhteissäätelyyn** ja **kansalaisyhteiskunnan keskeiseen rooliin** digitaalisessa hallinnossa.

Painopistealue 1

Monen sidosryhmän yhteistyö osallistavan digitaalisen hallinnon edistämiseksi

Kansalaisjärjestöjen rooli eettisten digitaalisten käytäntöjen edistämässä

Kansalaisjärjestöt (CSO) ovat keskeisessä asemassa edistettäessä läpinäkyvyyttä, vastuullisuutta ja perusoikeuksien suojelua digitaalisissa ympäristöissä.

Ne **toimivat** riippumattomina **valvojina, poliittisina vaikuttajina** ja **kansalaisten valistajina** – ja kannustavat alustoja ja hallituksia noudattamaan **eettisiä standardeja, kunnioittamaan käyttäjien oikeuksia** ja varmistamaan turvallisemman ja oikeudenmukaisemman digitaalisen tilan kaikille.

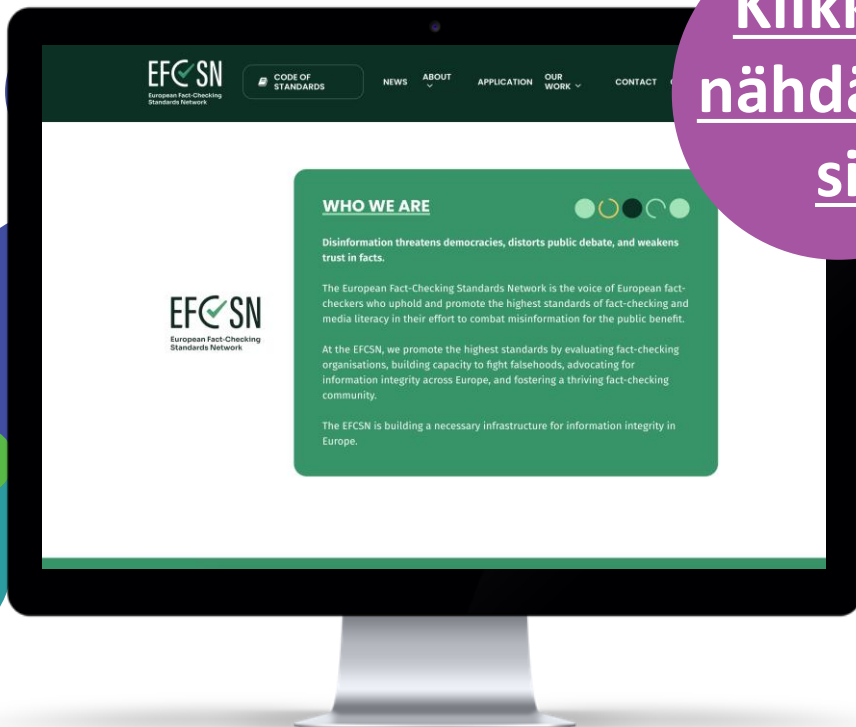
Eurooppalainen faktantarkistusstandardien verkosto (EFCSN)

- Kyseessä on kansalaisyhteiskunnan aloite, jolla edistetään yhteisiä faktantarkistuksen standardeja kaikkialla Euroopassa.
- Aloitteen ovat kehittäneet riippumattomat eurooppalaiset faktantarkistajat eettisten, läpinäkyvien ja ammattimaisten käytäntöjen varmistamiseksi.
- **Torjuu disinformaatiota** menetelmien ja korkeiden toimituksellisten standardien avulla.
- **Kannustaa yhteistyöhön** julkisen tiedon luotettavuuden vahvistamiseksi.
- Jäsenet **sitoutuvat avoimuuteen, puolueettomuuteen ja tarkkuuteen.**
- Sillä on merkittävä rooli riippumattoman journalismin ja tiedotusvälineiden uskottavuuden vahvistamisessa

Klikkaa
nähdäksesi

Klikkaa

[Eurooppalainen faktantarkistuksen standardiverkosto](#)

Esimerkki: Matilda.es paljasti viruksenomaisesti levinneen huijauksen

Matilda.es:n faktantarkistus:

Se on huijaus! harhaanjohtava tulkinta Gatesin sanoista; pohtia uudelleen, miten käytämme aikamme tekoälyn parissa.

Ei kehotusta kirjaimelliseen uskontoon, eikä mainintaa "globalistisesta agendasta".

Verkossa leviävä väite, joka on peräisin LinkedInin perustajan Reid Hoffmanin podcastista.

"Bill Gates sanoi, että meidän on luotava uusi, tekoälyyn keskittyvä uskonto edistääksemme globalistista agenda".

Gates käytti ilmausta metaforisesti:

"...Sitä voisi melkein kutsua uudeksi uskonnoksi tai filosofiaksi siitä, miten olla yhteydessä toisiimme."

Klikkaa

[Väärän tiedon tapaus](#)

Painopistealue 2

Monen sidosryhmän yhteistyö osallistavan digitaalisen hallinnon edistämiseksi

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet verkossa leviävän väärän tiedon ja vihapuheen torjumiseksi

Väärän ja harhaanjohtavan tiedon torjuminen verkossa on ratkaisevan tärkeää demokraattisten instituutioiden ja kansalaisten luottamuksen turvaamiseksi. Vuoden 2022 vahvistettu disinformaatiota koskeva käytännesääntö edustaa yhteistyöponnistusta disinformaation torjumiseksi toimenpiteillä, joihin kuuluvat **mainostulojen menettämisen seuraamukset, mainonnan läpinäkyvyys, faktantarkistus ja tutkijoiden pääsy tietoihin.**

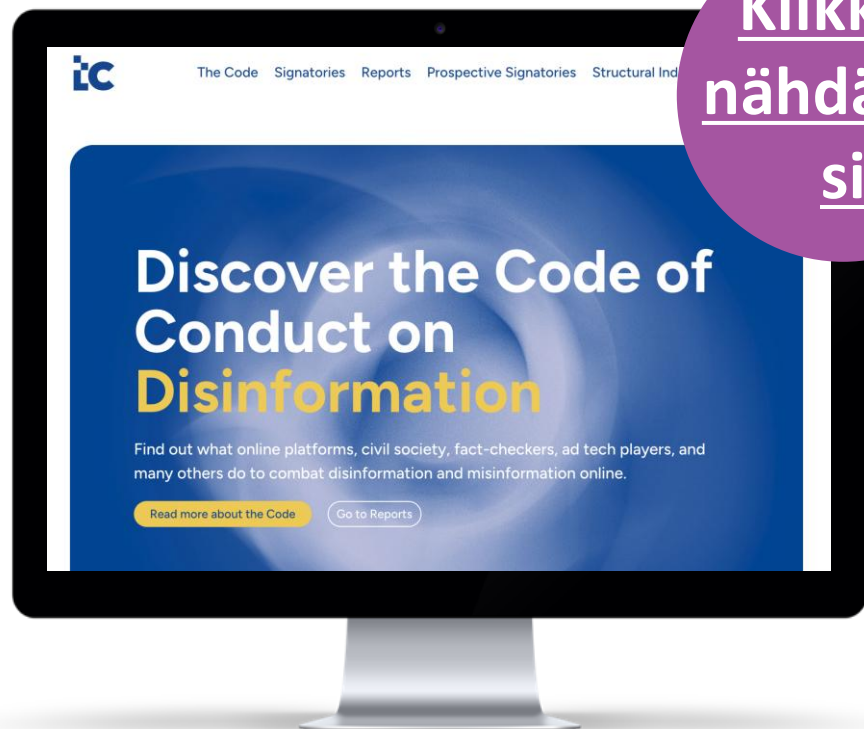
Se on sisällytetty digitaalipalvelulakiin (DSA) disinformaatiota koskevana käytännesääntönä, mikä vahvistaa pyrkimyksiä turvallisemman ja läpinäkyvämmän verkkoympäristön luomiseksi.

DSA:n **45 artiklan** mukaisten käytännesääntöjen noudattaminen on **vapaaehtoista.**

Vuoden 2022 vahvistetun disinformaatiota koskevan käytännesäännön vuodelta 2022

Väärän tiedon aiheuttaman monimutkaisen haasteen ratkaiseminen edellyttää koordinoituja toimia digitaalisen ekosysteemin monilta eri sidosryhmiltä.

Disinformaatiota koskeva käytännesääntö kokoaa yhteen yli 40 keskeistä toimijaa – globaaleista teknologiajätteistä ja mainostajista faktantarkistusverkostoihin ja kansalaisjärjestöihin – sitoutumaan yhdessä konkreettisiin toimiin, joilla vähennetään haitallista sisältöä verkossa. Tämä monen sidosryhmän lähestymistapa varmistaa jaetun vastuun ja suuremman läpinäkyvyyden disinformaation torjunnassa.

[Klikkaa](#)
[nähdäkse](#)
[si](#)

Väärän tiedon torjuntaverkosto (CDN)

Väärätiedot muodostavat vakavan uhan demokraattisten vaalien rehellisyydelle levittämällä vääriä tarinoita ja heikentämällä kansalaisten luottamusta. Tämän vuoksi monenlaiset sidosryhmät ympäri Eurooppaa, kuten kansalaisyhteiskunta, tiedemaailma, toimittajat, tutkijat, ajatushautomot ja faktantarkistajat, ovat yhdistäneet voimansa yhteistyöaloitteissa vaalien kestävyuden vahvistamiseksi.

Nämä kumppanuudet tehostavat tiedon tarkistamista, edistävät medialukutaitoa ja tukevat tosiasioihin perustuvaa julkista keskustelua, mikä on keskeisessä asemassa demokraattisten prosessien suojelemisessa ja tietoon perustuvan kansalaisten osallistumisen edistämisessä

Kumppanit (klikkaa linkkejä

[Alliance4Europe](#), [Check First](#), [Science Feedback](#), [ISD](#), [Info Ops Polska](#), [GLOBSEC](#), [DISARM Foundation](#), [Fakenews.pl](#), [Clash Digital](#), [AI Forensics](#), [CEE Digital Democracy Watch](#), [Political Accountability Foundation](#), [Logically Facts](#) ja muut.

Tapaustutkimus

Väärän tiedon tapauksien paljastaminen

[Klikkaa
nähdäkse
si](#)

Tapaus – Venäläismieliset mainokset Metan hyväksymät kampanjat:

AI Forensicsin ja CheckFirstin tutkijat paljastivat yli 275 venäläismielistä mainosta, jotka Meta oli hyväksynyt 1.–27. toukokuuta 2024 ja jotka kohdistuivat käyttäjiin Italiassa, Ranskassa, Saksassa ja Puolassa. Mainokset tavoittivat yli 3 miljoonaa käyttäjää ja ohittivat Metan moderoinnin. Tapaus korostaa Metan epäonnistumista poliittisten mainoskäytäntöjen noudattamisen valvonnassa ja viittaa laajempaan systeemiseen ongelmaan

Napsauta

[Yksityiskohtainen raportti](#)

Euroopan komissio aloitti virallisen menettelyn Metaa vastaan mahdollisten digitaalipalvelulain rikkomusten vuoksi.

EU:n lähestymistapa digitaalisiin oikeuksiin, sisällön moderointiin ja alustojen vastuullisuuteen

Painopistealue 3

Monen sidosryhmän yhteistyö osallistavan digitaalisen hallinnon edistämiseksi

Turvallisen ja läpinäkyvän digitaalisen ympäristön puute heikentää eurooppalaisten oikeutta yksityisyyteen, itsemääräämisoikeuteen ja tietoon perustuvaan osallistumiseen demokraattisessa elämässä. Ilman näitä suojakeinoja:

- Henkilötiedot voivat johtaa valvontaan, manipulointiin ja hyväksikäyttöön paitsi yksityisten yritysten myös autoritaaristen toimijoiden toimesta. Lisäksi valvomaton vihapuhe ja disinformaatio voivat ruokkia polarisaatiota, heikentää luottamusta ja horjuttaa rauhaa ja demokraattisia instituutioita.
- Näiden kasvavien haasteiden ratkaisemiseksi otettiin käyttöön digipalvelulaki (DSA), jonka tarkoituksena on luoda turvallisempi ja vastuullisempi digitaalinen tila EU:ssa.

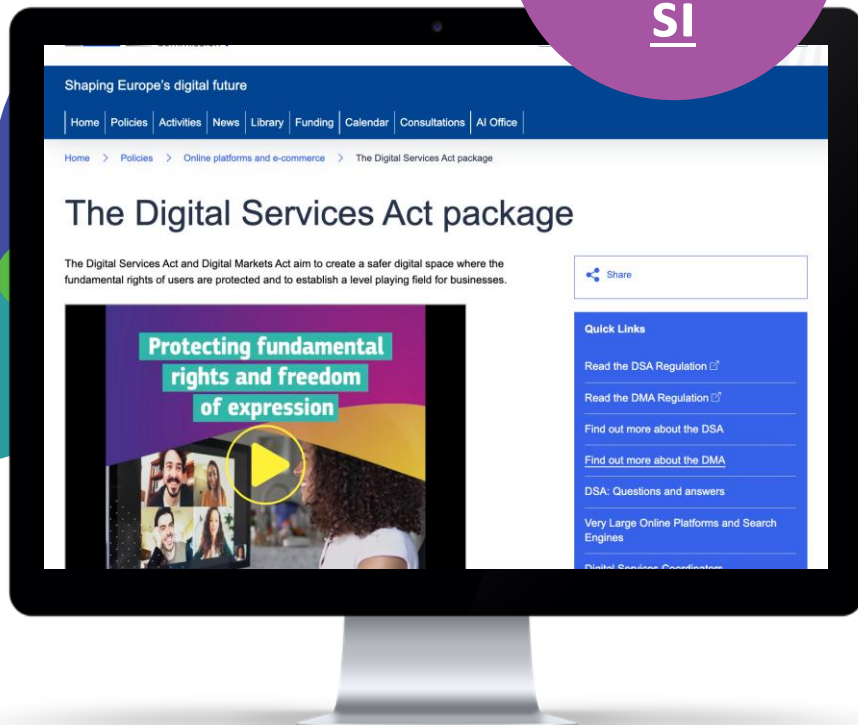
Digitaalipalvelulaki (DSA)

Digitaalipalvelulaki (DSA) puuttuu laittomaan sisältöön, vihapuheeseen ja disinformaatioon sekä varmistaa alustojen vastuullisuuden seuraavin keinoin:

Keskeiset säännökset

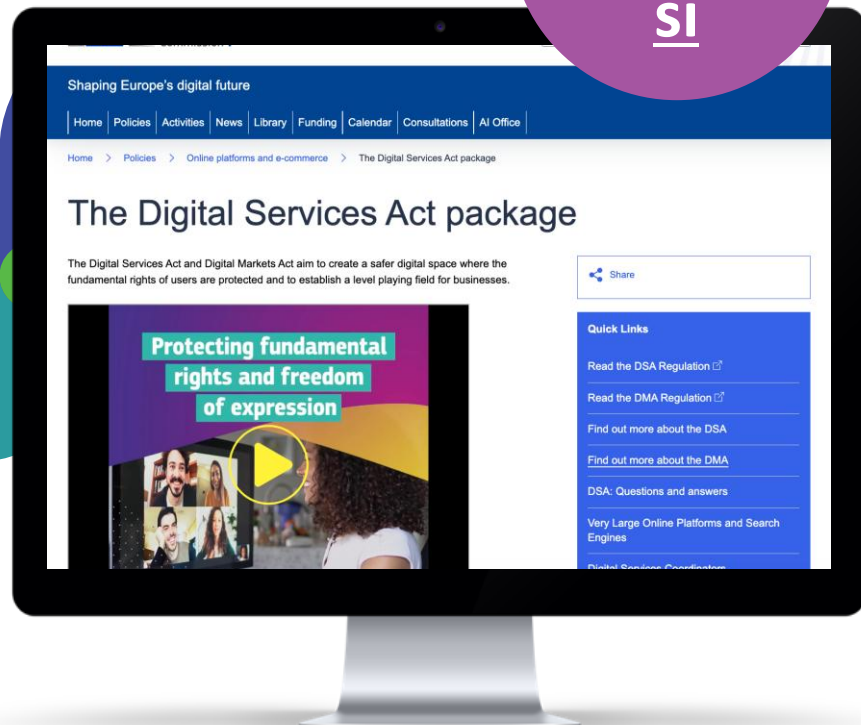
- 1. Laittoman sisällön poistamisen tehostaminen:**
Helppokäyttöisemmät ilmoitustyökalut ja yhteistyö luotettavien ilmoittajien (esim. X, Facebook, TikTok) kanssa laittoman sisällön, vihapuheen ja disinformaation torjumiseksi.
- 2. Läpinäkyvyys ja käyttäjien oikeudet:**
 - Alustojen on annettava selkeät selitykset sisällön poistamiselle tai rajoituksille.
 - Käyttäjillä on oikeus valittaa päätöksistä tuomioistuinten ulkopuolisten riidanratkaisumenettelyjen kautta. DSA:n läpinäkyvyystietokanta tekee sisällön moderointipäätöksistä julkisesti saatavilla olevia.

klikkaa
nähdäkse
si

Digitaalipalvelulaki (DSA)

Klikkaa
nähdäksesi

Keskeiset säännökset (jatkoa)

3. Alaikäisten ja arkaluonteisten tietojen suojele:

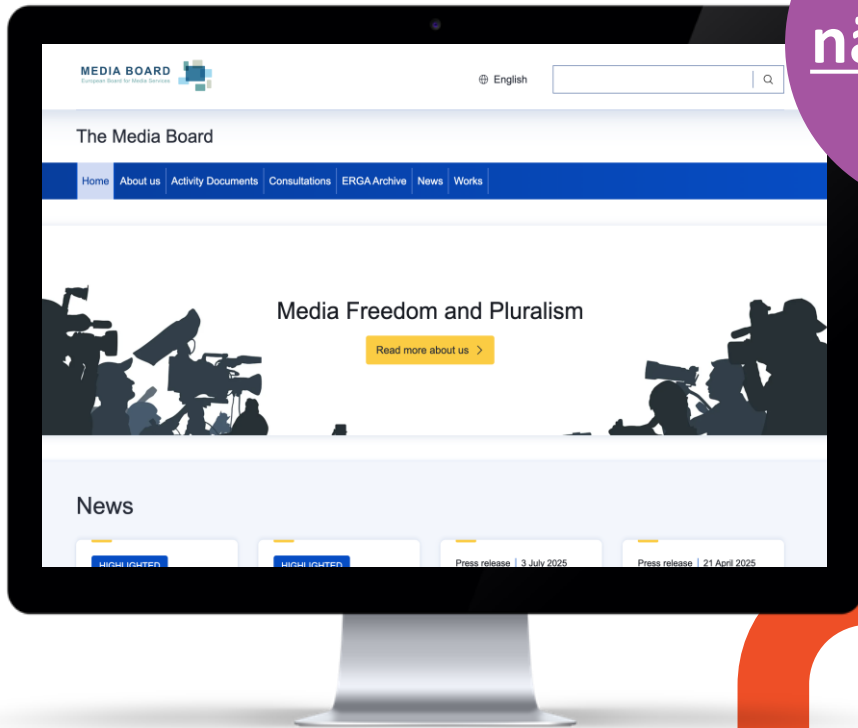
- Lapset ja nuoret eivät useinkaan kykene arvioimaan kriittisesti vakuuttavaa, kohdennettua sisältöä, mikä tekee heistä alttiita manipuloinnille. DSA:n säännökset
- Kieltää alaikäisille suunnatut mainokset hyväksikäytön estämiseksi sekä mielenterveyden ja kehityksen suojelemiseksi
- kieltävät arkaluonteisten tietojen (esim. etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen) käytön syrjivän kohdentamisen ja väärinkäytön estämiseksi
- Kannustavat ikätarkistukseen ja vanhempien valvontaan nuorten käyttäjien verkkoturvallisuuden vahvistamiseksi.

Euroopan mediapalveluiden lautakunta (2025)

Mediatoimikunta (2025), joka korvaa audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmän (ERGA, 2014), pyrkii tukemaan vapaata, moniarvoista, luotettavaa ja kilpailukykyistä eurooppalaista mediaympäristöä.

Se edistää kulttuurista monimuotoisuutta, suojelee perusoikeuksia ja antaa kansalaisille mahdollisuuden muodostaa tietoon perustuvia mielipiteitä ja osallistua demokraattiseen keskusteluun.

Klikkaa
nähdäksesi

Tapaustutkimus

Intian kronikka: EU:n ja YK:n hyödyntäminen Intian etujen ajamiseksi

[Klikkaa
nähdäkse
si](#)

EU DisinfoLab paljasti laajan ja pitkäaikaisen disinformaatiokampanjan nimeltä Indian Chronicles, joka oli ollut käynnissä yli 15 vuotta.

- Yli 750 väärennettyä tiedotusvälinettä 119 maassa havaittiin levittävän Pakistanin vastaisia ja Intiaa suosivia narratiiveja.
- Kampanja kohdistui kansainvälisiin instituutioihin, kuten YK:hon ja EU:hun, heikentäen diplomaattisia prosesseja ja lietsomalla alueellisia jännitteitä.
- Operaatio hämärsi aktivismin ja informaationsodankäynnin välistä rajaa, manipuloimalla yleistä mielipidettä ja mahdollisesti lietsomalla geopoliittista konfliktia.
- Tapaus paljasti, kuinka tiedon sekavuus voi heikentää luottamusta instituutioihin ja kuinka disinformaatio voi vaikuttaa suoraan kansainväliseen rauhaan ja diplomatiaan.

OSINT-työkalupakki IBD-keskeisen FIMI:n havaitsemiseen ja analysointiin

Klikkaa
nähdäksesi

Työkalupaketti sisältää työkaluja seuraaviin tarkoituksiin:

- Todisteiden arkistointi
- Sisällön ja toimijoiden todentaminen
- Disinformaation lähteiden jäljittämiseen
- Koordinoinnin ja vaikutusten arviointi

Tämä työkalupakki auttaa tutkijoita, päätöksentekijöitä ja kansalaisyhteiskuntaa havaitsemaan, analysoimaan ja reagoimaan paremmin identiteettiin perustuvaan disinformaatioon, mikä vahvistaa yhteiskunnan kestävyttä ja demokratian eheyttä.

[Klikkaa katsoaksesi videon](#)

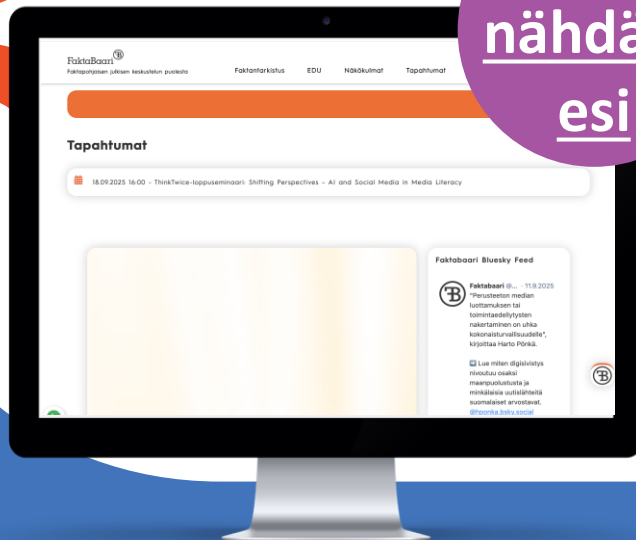

Resurssit: Työkalut

FaktaBaari (Fact Bar):

Suomalainen faktantarkistuspalvelu, joka tarjoaa työkaluja mediataitojen opetukseen ([PDF](#)).

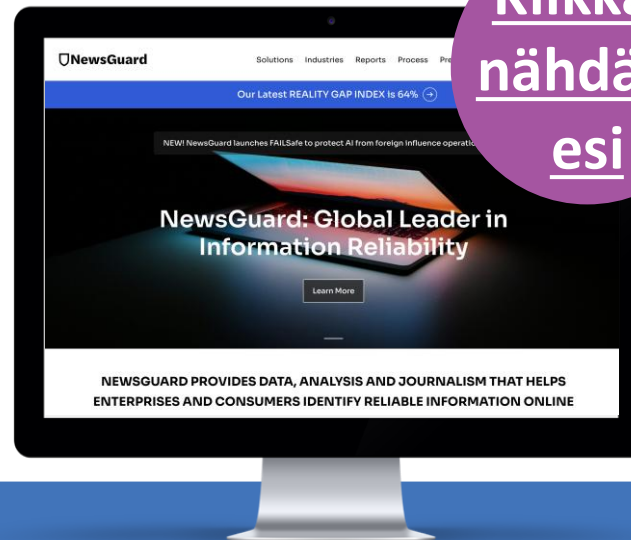
[Klikkaa
nähdäks
esi](#)

NewsGuard:

Tarjoaa uutissivustoille luotettavuusluokituksia, jotka perustuvat sivustojen uskottavuuteen ja läpinäkyvyyteen.

[Klikkaa
nähdäks
esi](#)

Hoaxy:

Visualisoi väärän tiedon leviämisen verkossa ja seuraa disinformaation lähteitä.

[Klikkaa
nähdäks
esi](#)

Toiminta

Tehtävä

Analysoi ajankohtaisen digitaalisen uutisen tai virallisesti levinneen viestin sisältö ja tutki sen paikkansapitävyyttä faktantarkistustyökalujen ja useiden lähteiden avulla.

Faktantarkistusharjoitus: Verkkosisällön (uutisartikkelien) tarkistaminen

Keskustelu

"Kuka on julkaissut tämän sisällön?"

"Onko väitteitä, jotka perustuvat todennettuihin lähteisiin?"

Tavoite

Parantaa taitoja faktantarkistustyökalujen käytössä ja väärän tiedon tunnistamisessa.

Tapaustutkimus

Väärän tiedon tapauksien paljastaminen

[Klikkaa
nähdäkse
si](#)

Tapaus – Venäläismieliset mainokset Metan hyväksymät kampanjat:

AI Forensicsin ja CheckFirstin tutkijat paljastivat yli 275 venäläismielistä mainosta, jotka Meta oli hyväksynyt 1.–27. toukokuuta 2024 ja jotka kohdistuivat käyttäjiin Italiassa, Ranskassa, Saksassa ja Puolassa. Mainokset tavoittivat yli 3 miljoonaa käyttäjää ja ohittivat Metan moderoinnin. Tapaus korostaa Metan epäonnistumista poliittisten mainoskäytäntöjen noudattamisessa ja viittaa laajempaan systeemiseen ongelmaan

[Napsauta](#)

[Yksityiskohtainen raportti](#)

Euroopan komissio aloitti virallisen menettelyn Metaa vastaan mahdollisten digitaalipalvelulain rikkomusten vuoksi.

Aihe 3

**Yliopistot ja
mediakasvatus:
digitaalisen
kansalaisuuden
vahvistaminen
Euroopassa**

Yleiskatsaus

Yliopistot ja
mediakasvatus:
digitaalisen
kansalaisuuden
vahvistaminen

Tässä osiossa tarkastellaan, miten korkeakoulut antavat opiskelijoille digitaalisen mediataidon taitoja ja valmistavat heitä suhtautumaan kriittisesti verkossa olevaan tietoon. Siinä esitellään akateemisia ohjelmia, aloitteita ja parhaita käytäntöjä digitaalisen kansalaisuuden edistämiseksi.

Mediakasvatus

Mediakasvatus on nykyaikainen kasvatustieteen ala, jonka tavoitteena on auttaa ihmisiä ymmärtämään, miten media ja teknologia muovaavat yhteiskuntaa ja kulttuuria.

Siinä korostetaan keskeisiä periaatteita, kuten mediatietoisuutta, kriittistä ajattelua, analyyttisiä taitoja sekä digitaalisten työkalujen ja alustojen vastuullista ja tehokasta käyttöä.

(Almaani, 2024)

Painopistealue 1

Yliopistojen rooli
medialukutaidon ja
kriittisen ajattelun
edistämässä

Yliopistojen rooli medialukutaidon ja kriittisen ajattelun edistämässä

Yhä digitaalisemmaksi muuttuvassa yhteiskunnassa yliopistoilla on ainutlaatuinen asema sekä kouluttajina että kansalaisyhteiskunnan instituutioina. Tässä painopistealueessa tutkitaan, miten korkeakoulutus edistää digitaalista lukutaitoa ja vastuullista mediankulutusta opiskelijoiden ja laajemman yleisön keskuudessa. Se myös opastaa oppijoita kehittämään strategioita kriittisen mediakasvatuksen integroimiseksi opetussuunnitelmiin, mikä auttaa yksilöitä tulemaan aktiivisiksi ja eettisiksi digikansalaisiksi.

Yliopistojen esimerkkejä

Mohyla-journalistinen korkeakoulu Kiovassa, Ukrainassa

Koulussa tarjotaan kursseja mediatiikasta, disinformaatiosta ja rakentavasta uutisoinnista. Siellä koulutetaan journalismin opiskelijoita käsittelemään aiheita sosiaalisesti vastuullisesti ja vivahteikkaasti. Vuonna 2014 he perustivat faktantarkistussivuston Stopfake.org yhdessä KMA Digital Future of Journalism -projektin sekä toimittajien, toimittajien, IT-asiiantuntijoiden ja kääntäjien kanssa. Alun perin projektin tavoitteena oli tarkistaa ja kumota mediassa leviävää disinformaatiota ja propagandaa Ukrainan tapahtumista, mutta nykyään se on tietokeskus, jossa tutkitaan ja analysoidaan kaikkia Kremlin propagandan näkökohtia.

Nykyään media-alan ammattilaisten tiimi tarkistaa faktoja, kumottaa väärät väitteet, editoi, kääntää, tutkii ja levittää tietoa 14 kielellä: ukrainaksi, venäjäksi, englanniksi, espanjaksi, serbiaksi, turkiksi, ranskaksi, saksaksi, italiaksi, hollanniksi, tšekiksi, saksaksi, puolaksi

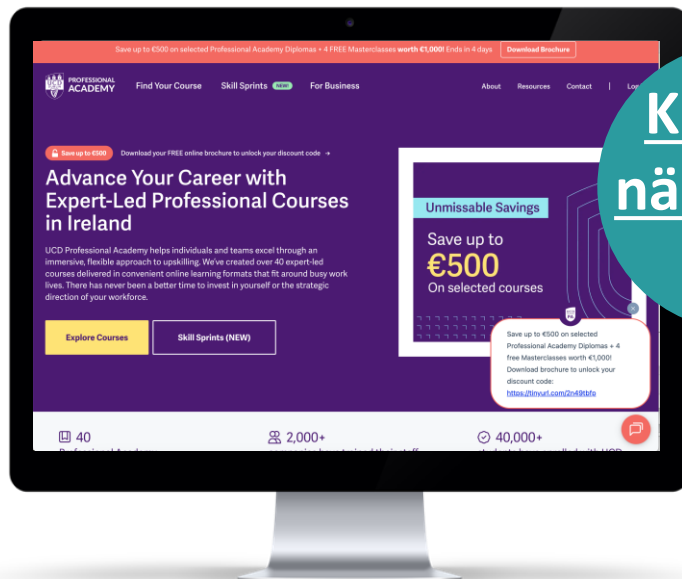

Klikkaa
nähdäksesi

Yliopistojen esimerkkejä

Dublin City University, Irlanti

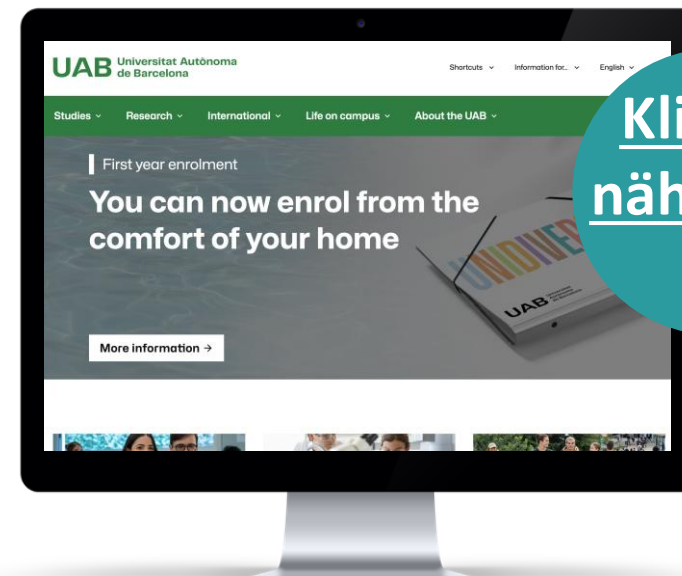
- Tutkii Institute for Future Media -instituutin kautta konfliktialueiden mediakertomuksia.
- Tekee yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa kehittääkseen työpajoja konfliktitietoista uutisoinnista.

Klikkaa
nähdäksesi

Universidad Autónoma de Barcelona ja UNESCO, Espanja

- Tarjoaa toimittajille ja päätöksentekijöille verkko-opintojaksoja media- ja tietolukutaidosta, joissa keskitytään ihmisoikeuksiin ja rauhaan perustuviin kertomuksiin.

Klikkaa
nähdäksesi

Kriittisen mediakasvatuksen sisällyttäminen opetussuunnitelmiin

Kriittinen mediakasvatus on enemmän kuin vain digitaalisten työkalujen käytön opettamista – se kannustaa oppilaita pohtimaan, miten media muokkaa käsityksiä, vaikuttaa käyttäytymiseen ja vaikuttaa demokratiaan.

Tehokkaita integrointistrategioita ovat muun muassa:

- Mediataitokurssien sisällyttäminen olemassa oleviin kursseihin
- Tapaustutkimusten ja simulaatioiden käyttö todellisten ongelmien tutkimiseen
- Projektipohjaisen oppimisen ja digitaalisen tarinankerronnan kannustaminen
- Yhteistyö eri osastojen välillä monipuolisten näkökulmien varmistamiseksi
- Opettajien on myös mahdollista hyödyntää eurooppalaisia viitekehyksiä, kuten DigCompEdu ja UNESCO:n Media and Information Literacy Toolkit, oppimistulosten sovittamiseksi laajempiin poliittisiin tavoitteisiin.

Eettisen journalismin periaatteet ja digitaalinen koulutus

Painopistealue 2

Eettisen journalismin periaatteiden sisällyttäminen digitaaliseen koulutukseen

Eettinen journalismi on olennaisen tärkeää paitsi perinteisissä tiedotusvälineissä myös digitaalisessa koulutuksessa, etenkin kun yliopistot hyödyntävät yhä enemmän digitaalisia alustoja ja kouluttavat tulevia viestijöitä. Yliopistot tekevät yhteistyötä tiedotusvälineiden ja muiden tahojen kanssa opettaakseen periaatteita, kuten tarkkuutta, oikeudenmukaisuutta, vastuullisuutta ja yksityisyyden kunnioittamista.

Mitkä ovat journalistisen eettisyyden perusperiaatteet?

[Klikkaa
nähdäkse
si](#)

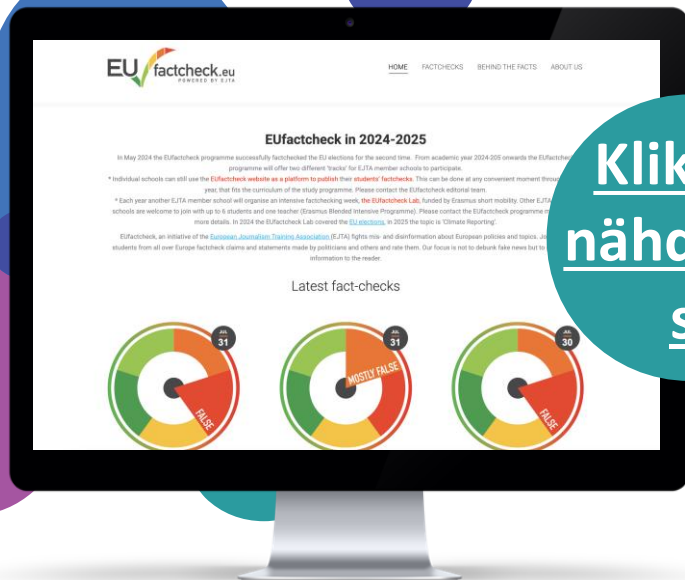

Euroopan journalistisen koulutuksen yhdistys (EJTA)

EJTA työskentelee parhaillaan useiden kansainvälisten hankkeiden parissa, joista yksi on **Eurofactcheck**. Siinä kehitettiin erityinen menetelmä tietojen tarkistamiseen.

Toinen projekti on **Inclusive Journalism**, jonka tavoitteena on journalismi, joka ottaa huomioon kaikki konfliktien osapuolten näkemykset ja kantaa sosiaalisen vastuunsa. ”Mitkä ovat inklusiivisen journalismin parissa työskentelevien journalismikouluttajien tärkeimmät tarpeet vuonna 2025?”

Lisäksi on perustettu tekoälyä ja toimittajien koulutusta käsittelevä työryhmä, joka antaa suosituksia tekoälyn integroimiseksi journalismikoulutukseen. Katso tästä: [EJTA-Recommendations-for-AI-version-1.0-VDEF.pdf](#)

Klikkaa
nähdäksesi

Digitaalisen median vaikutuksen ja väärän tiedon ymmärtäminen tutkimuksen avulla

Painopistealue 3

Digitaalisen median vaikutusta ja väärän tiedon leviämistä koskeva tieteellinen tutkimus

Toinen yliopistojen tärkeä rooli on akateeminen tutkimus. Tutkimus on tärkeää digitaalisen median suuntausten ja yhteiskunnallisten vaikutusten ymmärtämiseksi, mukaan lukien:

- Väärän tiedon, disinformaation ja digitaalisen käyttäytymisen suuntausten tunnistaminen
- Mediataito-ohjelmien arviointi
- Poliittisen päätöksenteon ja opetussuunnitelmien laatimisen tukeminen
- Digitaalisen osallistumisen eettisten ulottuvuuksien tutkiminen

Reutersin journalismin tutkimusinstituutti

Esimerkiksi Reutersin journalismin tutkimusinstituutti on osa Oxfordin yliopistoa. Se tekee perusteellisia tutkimuksia väärästä tiedosta ja digitaalisen uutisten kulutuksesta. Instituutti on sitoutunut muovaamaan journalismin tulevaisuutta globaalien tutkimuksen, keskustelun ja sitoutumisen kautta. Yhdistämällä käytännön ja tutkimuksen instituutti edistää kansainvälistä vuoropuhelua ja antaa toimittajille, toimituspäälliköille ja mediavaikuttajille valmiudet navigoida nopeasti muuttuvassa mediaympäristössä. Sen tavoitteena on tukea kestävän ja laadukkaan journalismin kehitystä.

Ydinohjelmat

- Journalist Fellowship tarjoaa uransa keskivaiheessa oleville toimittajille tutkimukseen keskittyvän sapattivapaan Oxfordissa.
- Johtajuusohjelmat edistävät luottamuksellista vertaisvaihtoa mediavaikuttajien keskuudessa.
- Tutkimusohjelmat tuottavat ajankohtaista, näyttöön perustuvaa analyysia globaaleista mediahaasteista.

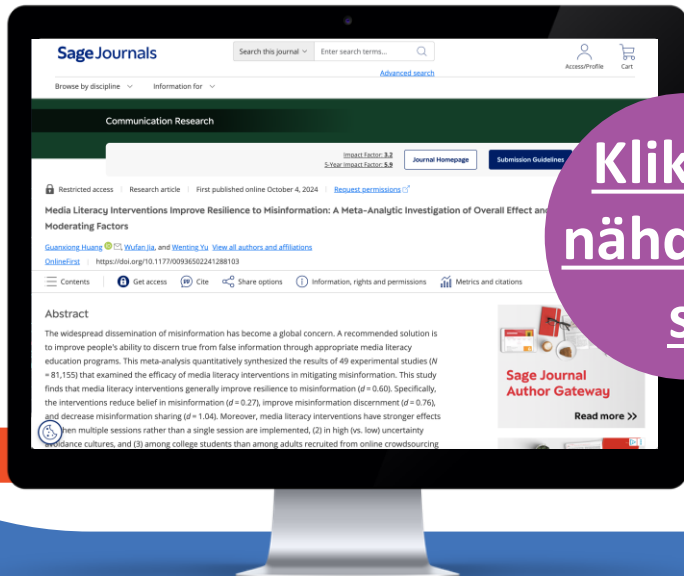

Tuoreiden tutkimusten tuloksia

Mediataittoa edistävät toimet parantavat vastustuskykyä väärää tietoa vastaan

Tämä tutkimusartikkeli esittelee meta-analyysin 49 kokeellisesta tutkimuksesta, joissa selvitettiin, parantavatko medialukutaitoa edistävät toimet vastustuskykyä väärää tietoa vastaan ja miten. Tutkijat havaitsivat, että toimet vähensivät merkittävästi uskoa väärään tietoon ja paransivat arvostelukykyyä.

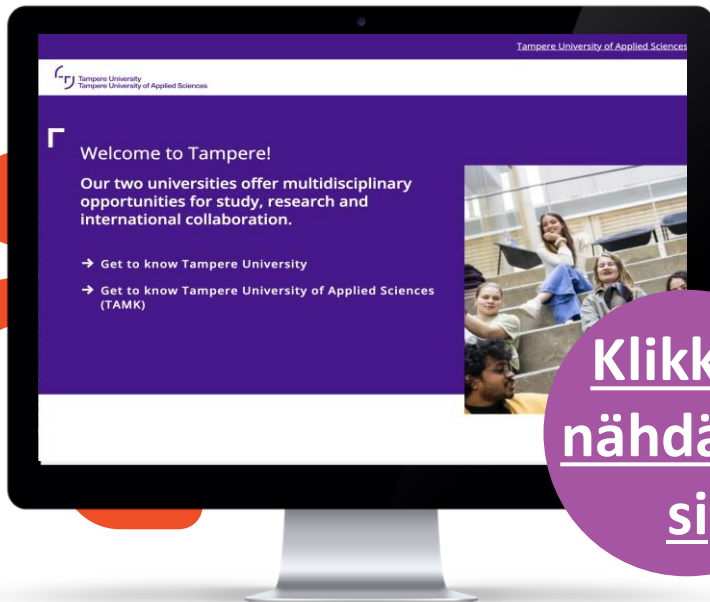
He havaitsivat myös, että havaitut vaikutukset olivat voimakkaampia moniosaisissa ohjelmissa ja korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa. Huang, G., Jia, W., & Yu, W. (2024). Media-lukutaitoa edistävät toimet parantavat vastustuskykyä väärää tietoa vastaan: *Meta-analyttinen tutkimus kokonaisvaikutuksesta ja moderoivista tekijöistä. Communication Research, 0(0)*.

Klikkaa
nähdäksesi

Tapaustutkimus

Yksi yliopisto tarkkailun alla – mediataitojen ja kriittisen ajattelun tarkastelua käytännössä

Tarkastele kriittisesti, miten Tampereen yliopistot edistävät mediakasvatusta, medialukutaitoa ja kriittistä ajattelua käytännössä.

Ohjeet:

1. Tutki yliopiston:

- Opetussuunnitelma – Opetetaanko medialukutaitoa ja kriittistä ajattelua nimenomaisesti? Missä ohjelmissa tai kursseilla?
- Institutionaaliset aloitteet – Onko olemassa kampanjoita, työpajoja tai keskuksia, jotka keskittyvät medialukutaitoon tai väärään tietoon?
- Tutkimus – Tehdäänkö mediakasvatusta ja medialukutaitoa koskevaa tutkimusta?
- Kumppanuudet – Tekeekö yliopisto yhteistyötä mediaorganisaatioiden, kansalaisjärjestöjen tai viranomaisten kanssa näissä asioissa?

3. Analysoi ja pohdiskele

- Vertaa kotimaasi tai oppilaitoksesi vastaaviin aloitteisiin.

4. Esitä yhteenveto tuloksista

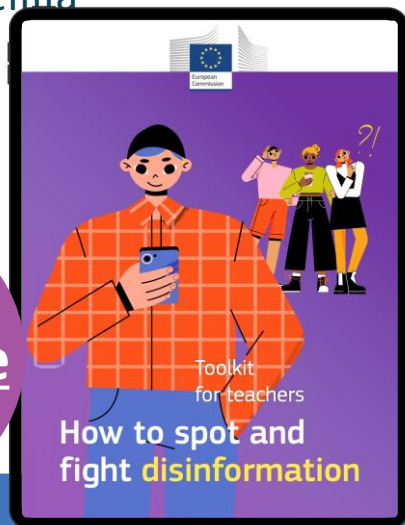

Resurssit: Työkalut

Kuinka tunnistaa ja torjua disinformaatiota

Tämä työkalupakki auttaa opettajia käynnistämään luokkakeskusteluja väärän ja harhaanjohtavan tiedon – erityisesti disinformaation – vaikutuksista terveyteen, demokratiaan, ympäristöön ja yhteiskunnallisiin normeihin. Työkalupakki on saatavilla useilla kielillä

Klikkaa
nähdäksesi

Media- ja tietolukutaidon opetussuunnitelma – sähköinen versio | Kansainvälinen media- ja tietolukutaidon sähköinen alusta

Tämä opetussuunnitelma esittelee kattavan mediataitojen ja tietolukutaidon osaamisviitekehyksen ja tarjoaa opettajille ja oppijoille jäsennettyjä pedagogisia ehdotuksia. Se sisältää erilaisia yksityiskohtaisia moduuleja, jotka kattavat nykypäivän viestintäekosysteemissä tarvittavat osaamisalueet. Tämä resurssi yhdistää mediataidot ja tietolukutaidon ajankohtaisiin aiheisiin, kuten tekoälyyn, digitaalisen kansalaisuuden kasvatukseen, kestävän kehityksen kasvatukseen, kulttuurilukutaitoon sekä väärän tiedon ja disinformaation räjähdysmäiseen kasvuun

Aihe 4

Kansalaisyhteiskunnan rooli digitaalisten alustojen vastuullisuuden varmistamisessa

Yleiskatsaus

Kansalaisyhteiskunnan rooli digitaalisten alustojen vastuullisuuden varmistamisessa

Digitaalisella aikakaudella kansalaisyhteiskunnan organisaatioilla (CSO) on keskeinen rooli läpinäkyvyyden, vastuullisuuden ja eettisten käytäntöjen edistämässä digitaalisilla alustoilla.

Väärän tiedon ja algoritmisen syrjinnän torjumisesta vahvemman tietosuojan puolustamiseen kansalaisjärjestöt toimivat **valvojina, poliittisina vaikuttajina ja kansalaisten valistajina**. Ne painostavat teknologiayrityksiä edunvalvonnan, oikeudenkäyntien, tutkimuksen ja julkisten kampanjoiden avulla noudattamaan demokraattisia arvoja ja suojelemaan **käyttäjien oikeuksia** digitaalisessa tilassa.

Selittää keskeiset määritelmät ja käsitteet

Kansalaisjärjestöt (CSO)

Kansalaisjärjestöt ovat kansalaisjärjestöjä, jotka edustavat kansalaisten etuja ja ajavat yleistä etua, usein aktivismin, poliittisen vaikuttamisen ja oikeustoimien kautta.

Alustojen vastuu

Periaate, jonka mukaan digitaalisten alustojen – kuten Facebookin, Googlen ja X:n – tulisi olla läpinäkyviä ja vastuullisia toiminnassaan, mukaan lukien sisällön moderointi, tietojen käsittely ja algoritmien suunnittelu.

Digitaaliset oikeudet

Verkkoympäristöön sovellettavat perusoikeudet, mukaan lukien sananvapaus, yksityisyys, tiedonsaanti ja syrjinnän vastainen suoja.

Algoritminen puolueellisuus

Automatisoituihin päätöksentekojärjestelmiin sisäänrakennettu systemaattinen ja epäoikeudenmukainen syrjintä, joka johtuu usein puutteellisista tiedoista tai epäselvästä algoritmien suunnittelusta.

Painopistealue 1

Edunvalvonta ja yhteistyöverkostojen luominen
Kuinka kansalaisyhteiskunta luo julkista painetta alustojen vastuullisuuteen

Kansalaisjärjestöt luovat julkista painetta ja poliittista vauhtia seuraavasti:

- Muodostamalla liittoutumia (esim. Access Now, EDRi, Digital Rights Watch)
- Julkaisemalla avoimia kirjeitä, manifesteja ja valvontaraportteja
- olemalla suoraan yhteydessä päätöksentekijöihin ja teknologiayrityksiin

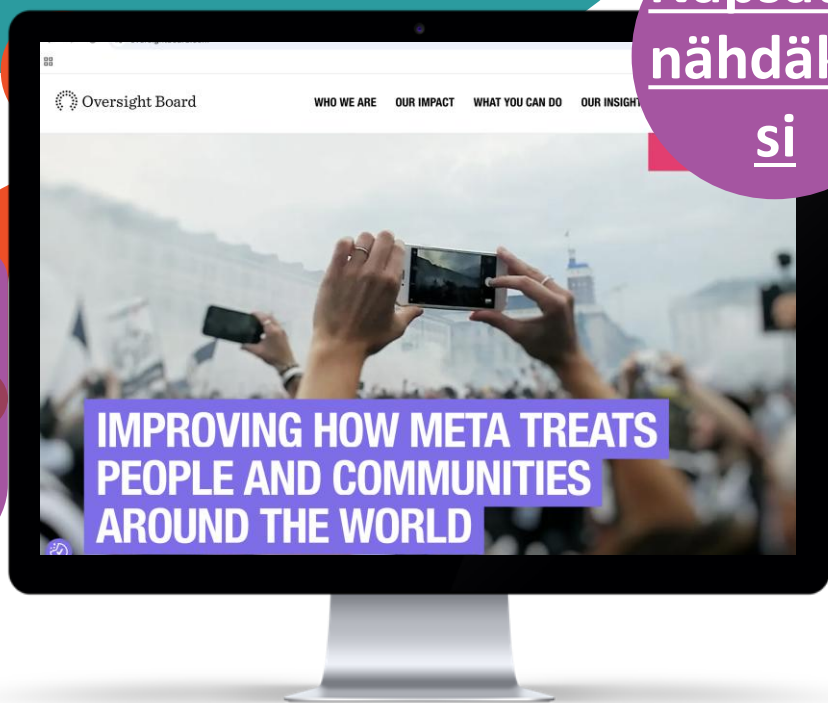
Esimerkki: The Real Facebook Oversight Board – riippumaton asiantuntijaryhmä, joka kyseenalaistaa Metan käytäntöjä julkisen valvonnan kautta.

Tapaustutkimus

Todellinen Facebookin valvontaneuvosto (RFOB)

Napsauta
nähdäkse
si

Riippumaton kansalaisyhteiskunta Meta Platformsin valvonta

Yleiskatsaus:

- Vuonna 2020 perustettu Real Facebook Oversight Board on riippumaton akateemikkojen, toimittajien ja kansalaisoikeusaktivistien yhteenliittymä.
- Se perustettiin tarkastelemaan Meta-yhtiön (ent. Facebook) sisällönvalvontakäytäntöjä ja edistämään suurempaa läpinäkyvyyttä ja vastuullisuutta.

Tärkeimmät toimet:

- Haastanut julkisesti Metan päätökset sisällön moderoinnista, erityisesti väärän tiedon ja vihapuheen osalta.
- Julkaissut raportteja ja järjestänyt tiedotustilaisuuksia korostaakseen alustan puutteita ja niiden yhteiskunnallisia vaikutuksia.
- Tehnyt yhteistyötä muiden kansalaisjärjestöjen kanssa vahvistaakseen vaatimuksia digitaalisten alustojen eettisestä hallinnosta.

Painopistealue 2

Oikeustoimet ja strateginen oikeudenkäynti
Lain käyttö digitaalisten alustojen vastuullisuuden varmistamiseksi

Kansalaisyhteiskunta käyttää oikeudellisia mekanismeja vastuullisuuden varmistamiseksi:

- Kanteiden nostaminen GDPR:n, digitaalipalvelulain (DSA) ja kansallisten lakien nojalla
- Yksityisyyden, sananvapauden ja syrjinnän vastaisten periaatteiden loukkausten riitauttaminen

Oikeustoimet ja strateginen oikeudenkäynti

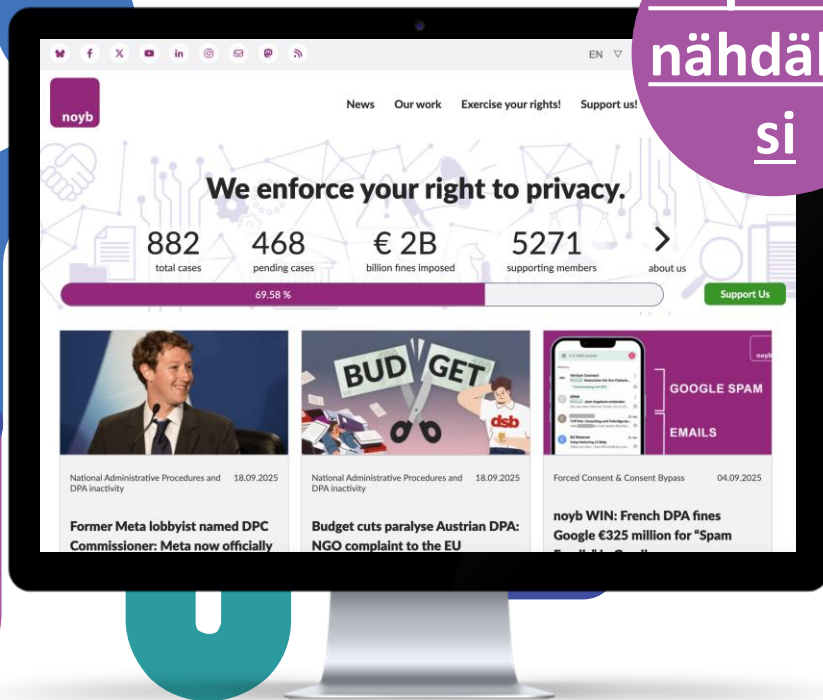
Mitä se on

Kansalaisjärjestöt käyttävät oikeudellisia mekanismeja vastustaakseen teknologiayritysten epäeettisiä tai laittomia käytäntöjä. Tähän kuuluvat yksityisyyden loukkaukset, algoritmisen syrjinnän, avoimuuden puute sekä kyvyttömyys suojella käyttäjiä haitalliselta sisällöltä.

Keskeiset välineet

- **GDPR (EU)** – tietosuojan ja suostumuksen vaatiminen
- **Digipalvelulaki (DSA)** – läpinäkyvyyden ja sisällön vastuullisuuden varmistamiseksi
- **Kansalliset lait** – esim. kuluttajien oikeudet, syrjinnän torjunta, sananvapaus

Oikeustoimet ja strateginen oikeudenkäynti

Merkittäviä tapauksia

- **NOYB (None of Your Business):** Max Schremsin perustama järjestö on jättänyt kymmeniä GDPR-valituksia Metaa, Googlea ja muita vastaan, mikä on johtanut miljoonien eurojen sakkoihin ja parempiin tietosuojastandardeihin.
- **La Quadrature du Net (Ranska):** Järjestö on voittanut oikeudenkäyntejä hallituksen valvontaa ja tekoälypohjaisia ennakoivia poliisitoiminnan työkaluja vastaan.
- **Privacy International:** Haastanut massatietojen keräämiskäytännöt ja voittanut tapauksia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Digitaalinen työ

NewsFeed Defenders

Kuvaus: medialukutaitoa kehittävä peli opettaa pelaajille, kuinka tunnistaa ja sivuuttaa disinformaatiota ja väärää tietoa nykypäivän kaottisessa ympäristössä

Sovelletaan aiheeseen 3: Yliopistot ja mediakasvatus: digitaalisen kansalaisuuden vahvistaminen Euroopassa.

Napsauta
nähdäksesi

Lähteet

UNESCO:n raportti

Alustan ongelmat ja sääntelyratkaisut – Havainnot olemassa olevien tutkimusten ja selvitysten kattavasta katsauksesta

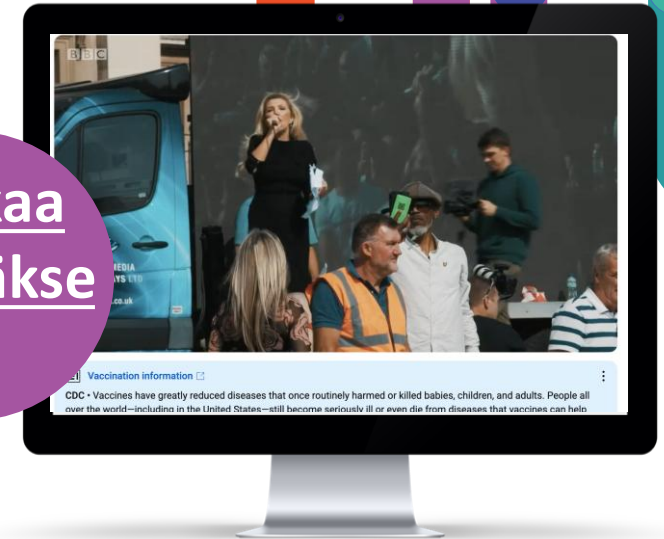
[Klikkaa
nähdäksesi](#)

BBC Panorama: Rokotevastustajien liike (2019) – (Dokumentti)

Panorama Vaccines The Disinformation War – BBC:n Panorama-ohjelmaa/dokumenttia kritisoitiin väärän tiedon levittämisestä ja yleisen hämmennyksen lisäämisestä COVID-19-rokotteiden ympärillä

[Klikkaa
nähdäksesi](#)

Moduuli 7: Internetin muuttaminen turvallisemmaksi, oikeudenmukaisemmaksi ja rehellisemmäksi tilaksi

Olet suorittanut moduulin 7

Internetistä turvallisempi,
oikeudenmukaisemmaksi ja rehellisemmäksi

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Huomautus jätteiden vähentämiseksi: tulosta tämä asiakirja harmaasävyisenä tai mustavalkoisena värillisen sijaan. Tulosta paperin molemmille puolille (kaksipuolinen tulostus) ja, jos mahdollista, tulosta useita dioja tai sivuja yhdelle sivulle.